

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI ABU RAYHON BERUNIY
NOMIDAGI URGANCH DAVLAT UNIVERSITETI

“QURILISH VA ARXITEKTURA SOHASIDAGI INNOVATSION
G'OYALAR, INTEGRATSIYA VA TEJAMKORLIK”

УРГЕНЧСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ АБУ РАЙХАНА БЕРУНИ

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ
«ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ, ИНТЕГРАЦИЯ
И ЭКОНОМИКА В ОБЛАСТИ
СТРОИТЕЛЬСТВА И АРХИТЕКТУРЫ»

IN THE NAME OF
ABU RAYHAN BERUNI
URGANCH STATE UNIVERSITY

“INNOVATIVE IDEAS, INTEGRATION,
AND ECONOMY IN THE FIELD OF
CONSTRUCTION AND
ARCHITECTURE”
SCIENTIFIC AND PRACTICAL
REPUBLICAN CONFERENCE

MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA
ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA
1-TO'PLAMI

TASHKILIY QO‘MITASI:

RAIS:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti rektori v.v.b.,
professor - **S.U. Xodjaniyazov**

HAMRAISLAR:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti ilmiy ishlar va
innovatsiyalar bo‘yicha prorektori, PhD, dotsent - **Z.Sh. Ibragimov**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti xalqaro hamkorlik
bo‘yicha prorektori, f-m.f.d., professor - **G‘.U. Urazboyev**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti, Texnika fakulteti
dekani, f-m.f.n., dotsent - **M.Q. Qurbanov**

Toshkent davlat transport universiteti, Avtomobil yo‘llari muhandisligi
fakulteti dekani, t.f.d., professor - **A.X. Urokov**

Xorazm viloyati Qurilish va uy-joy kommunal xo‘jaligi boshqarmasi, Urganch
tuman bosh arxitektori - **R.B. Matmurotov**

ILMIY KOTIB:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti, “Qurilish”
kafedrası dotsenti, PhD - **A.A. Qutlijev**

TASHKILIY QO‘MITA A‘ZOLARI:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti yoshlar masalalari
va ma‘naviy-ma‘rifiy ishlar bo‘yicha prorektori, PhD, dotsent - **D.I. Ibadullayev**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti moliya-iqtisod
ishlari bo‘yicha prorektori - **A. Atajanov**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti “Qurilish”
kafedrası mudiri, t.f.n., dots. – **Q.K. Axmedov**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti “Arxitektura”
kafedrası mudiri **R. Palvanov**

t.f.d., prof., R. Raximov, t.f.d., prof., B.Raxmonov, t.f.n., dots., K.Kuryozov, i.f.n., dots., N. Sattorov, a.f.n., dots., M. Setmamatov, a.f.f.d., dots., S. Atoshev, a.f.f.d., Sh. Abdullayeva, dots., Sh. Xo‘janiyozov, t.f.f.d., S. Sultanova, A. Atamuratov, A. Seyitniyozova, N. Kariyeva, S. Rajabov, S. Yusufov, A. Sobirov, X. Madirimov, X. Radjabov, I. Bekturdiyev, B. Radjapov, A. Xodjayazov, A. Matkarimov, M. Djumanazarova, R. Nafasov, Sh. Navruzov, Y. Tadjiyev, R. Sovutov, A. Samandarov, L. Yusupova, Sh. Masharipov, H. Bekchanov, D. Shalikarova, S. Nurmuhammedov, I. Matnazarov, Q. Soburov, K. Yuldashev, A. Bobojonov, Sh. Nurimetov, H. Masharipova, S. Qurambayev, M. Ashurova, A. Shomurotov.

ILMIY-TEXNIK ANJUMAN DASTURIY QO‘MITASI:

Rais: “ARXITEKTURA, QURILISH, DIZAYN” ilmiy-amaliy jurnalining bosh muharriri, i.f.d., prof. **Nurimbetov Ravshan Ibragimovich**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universitetida 2025 yil 15-16-sentabr kunlari “Qurilish va arxitektura sohasidagi innovatsion g‘oyalar, integratsiya va tejamkorlik” mavzusidagi respublika miqyosidagi ilmiy va ilmiy-texnik konferensiya materiallari kiritilgan.

To‘plamga kiritilgan maqolalar mazmuni, ilmiy salohiyati va keltirilgan dalillarning haqqoniyligi uchun mualliflar mas’uldirlar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YHATI

1. Boltaev A. Tarix Xiva esdaliklari. Qo‘lyozma daftari
2. Yo‘ldoshev M.Y. Xiva xonligida feodal yer egaligi va davlat tuzilishi. Toshkent-1959.
3. Raxmanov A. K istorii topografii Xiva XVI-XX vekov.O‘zbekistonda ijtimoiy fanlar. №7-8
4. Boltaev A. Xiva arxitektura qoidalari. Toshkent- 2013y.
5. Mutalov O. Xiva xonligi Olloqulixon davrida. Toshkent – 2005.

MADANIY MEROS YODGORLIKLARINI YEROSTI SIZOT SUVLARNING AGRESSIV TA’SIRIDAN SAQLASH CHORALARI

Bobojonov Anvarbek Raximberganovich

UrDU “Qurilish” kafedrasida o‘qituvchisi

Annotatsiya

Ushbu maqolada Xiva shahri hududidagi “angi turmish” mahallasida joylashgan Muhammad mahram madrasasi bo‘yicha o‘tkazilgan monitoring kuzatuv ishlari va uni saqlab qolish masalalari yoritilgan.

Аннотация

В статье приведены некоторые результаты мониторинговые натурные исследование и определение технического состояния а также ремонтно-реставрационные работы с применением методов по сохранению от вредного воздействия агрессивных грунтовых вод медресе Мухаммад махрама, которые находится на территории махалле “Янги турмуш”, города Хивы.

Abstract

The article presents some results of a monitoring field study and determination of the technical condition of a traditional residential building located in the territory of mahalla “Yangi turmish”, the city of Khiva.

Kalit so‘zlar

madrasasi, yodgorlik, texnik holat, namlik, sho‘rlanish, devor, sinch nigirik, saqlash, ta’mirlash, loyiha.

Ключевые слова

медресе, памятник, техническое состояние, влажность, засоленность, стены, сохранение, реставрация, проект.

Keywords

traditional residential building, monument, technical condition, humidity, salinity, walls, sinch nigirik, preservation, restoration, project.

Kirish

Me'moriy obidalarni ta'mirlash - qadimgi tarixiy bino va inshootlarni, qismlarini ularning tarixiy ko'rinigi va o'ziga xosligini hisobga olgan holda asliga qaytarish va qayta tiklash jarayonidir. Obidalar asosan ob'ektiv va sub'ektiv faktorlar ta'sirida ta'mirtalab ahvolga keladi. Asosan ob'ektiv faktorlar, ya'ni tabiiy eskirishi ko'proq kuzatiladi.

Asosiy qism

Mamlakatimizdagi me'moriy obidalarning dunyoning boshqa joylaridagi obidalardan farqli o'laroq eskirishini tezlashtiruvchi faktorlardan biri er osti sizot suvlarining agressiv ta'siridir.

Xorazm voxasida joylashgan deyarli barcha me'moriy obidalar er osti sizot suvlarining agressiv ta'siridan aziyat chekmoqda. Bu esa o'z navbatida me'moriy yodgorliklarning eskirishining tezlashishiga va nosoz axvolga va xattoki emirilib buzilib ketishiga sabab bo'lmoqda. Bu muammo nafaqat bizning mamlakatimizda balki butunjaxon madaniy merosiga xam xavf solib kelmoqda.

Jaxon tajribasida mazkur muammoni echish bo'yicha bir qancha echimlar taklif qilinib, amaliyotga tatbiq qilinmoqda. Jumladan, me'moriy yodgorliklarning devorlarining pastki qismi va poydevor qismlarini er osti sizot suvlari ta'siridan himoya qilishda suyuq shisha, ya'ni, silikat kleylardan bugungi kunda samarali foydalanib kelinmoqda.

Xususan, sobiq sovet xokimiyati davrlarida Moskva shaxrida joylashgan Bolshoy teatr binosining poydevor qismlariga silikat kley bilan ishlov berilib uning yaxshi saqlanishiga erishildi. Ushbu metodlar bilan Leningrad shaxridagi YUNESKO

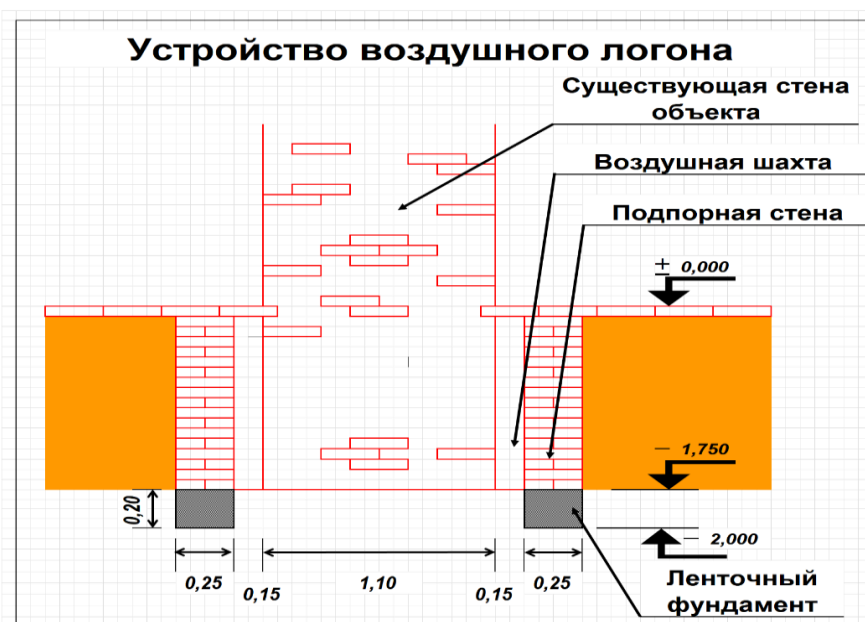
tashkilotining Butunjaxon madaniy merosi Ro'yxatiga kiritilgan bir qancha me'moriy obidalariga ishlov berilib, ularning muddatidan oldin emirilishining oldi olindi.

Me'moriy binolarning silikat kley bilan ishlov berilish yaxshi, biroq, ushbu mineral moddaning juda qimmatligi uning barcha me'moriy obidalarining poydevor qismlarini ishlov berilishida o'ziga xos cheklovlarni keltirib chiqaradi. Bu o'z navbatida me'moriy obidalarining poydevorlarini asrashda optimal uslublar ishlab chiqishni va amaliyotga kiritishni talab qiladi.

SHu maqsadda me'moriy obidalarining poydevorlari atroflarida xavo shaxtalari deb ataluvchi konstruksiyalardan foydalanishni taqozo etmoqda. Ushbu metod o'zining oddiyligi, me'moriy obidaga, uning tarixiy ko'rinishiga hech qanday zarar etkazmasligi bilan qulaydir.

Xulosa

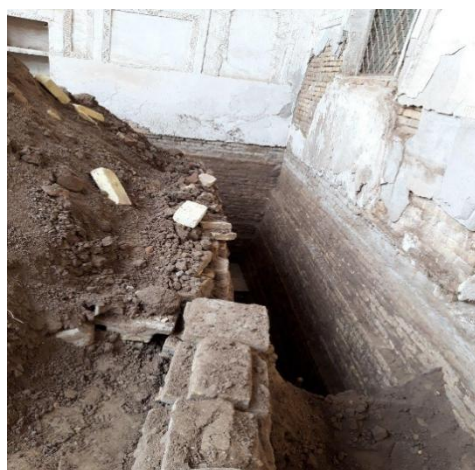
Buning uchun obidaning devorlari atroflari qazib, tuproqdan tozalanib, devorning er osti qismi ochiladi. Qazish ishlari devorning poydevoriining ergacha satxigacha ochiladi. So'ngra poydevor qismining yuzalari yaxshilab tozalanadi. Tozalanib bo'lingach, poydevor sirtidan 20...30 sm lar atrofidan tirgak devor(podpornaya stena) tiklanadi tirgak devor asosan standart pishiq g'ishtdan qilinadi.

Obidaning ta'mirlashdan oldingi holati

Obidaning ta'mirlash jarayonlari:

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. MANKOVKAYA L. M. Pamyatniki zodchestva Xorezma.